

ਮਾਡਲ ਟੈਸਟ ਪੇਪਰ

(2018-19)

ਵਿਸ਼ਾ ਇਤਿਹਾਸ (ਬਾਰੂਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ)

(For General Students only)

ਸਮਾਂ: 3 ਘੰਟੇ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ:90

ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਚਾਰ ਭਾਗਾਂ (ਭਾਗ-ੳ, ਅ, ਏ ਅਤੇ ਸ) ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਉਪ ਭਾਗ ਹੇਠ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ।

ਭਾਗ- ੳ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1 ਅੰਕ ਵਾਲੇ 10 ਉਪਭਾਗ ਹਨ। ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।

ਭਾਗ -ਅ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 2 ਵਿੱਚ 3 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ 10 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 35-40 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ।

ਭਾਗ-ੲ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 3 ਵਿੱਚ 5 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ 10 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 100-150 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ।

ਭਾਗ- ਸ ਵਿੱਚ ਨਕਸ਼ੇ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ ਜੋ 15 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ 5 ਸਥਾਨ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ ਅਤੇ 5 ਸਥਾਨਾਂ ਸਬੰਧੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ 5 ਅੰਕ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਸਥਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 20 ਤੋਂ 25 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਨਕਸ਼ੇ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਭਾਗ -ੳ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1. ਇੱਕ ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ : -

1 x 10 = 10

i) ਸਪਤ-ਸਿੰਧੂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?	1
ii) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ ਕਿਸ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ?	1
iii) ਬਾਬਰ ਕੌਣ ਸੀ?	1

ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ: -

iv) ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ____ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਆਇਆ ਸੀ?	1
v) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਪਾਦਨ ____ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ?	1
vi) ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ____ ਮਿਸਲ ਨਾਲ ਸੀ।	1

ਸਹੀ /ਗਲਤ

vii) ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਸਨ।	1
viii) ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਕੁੱਲ 6 ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਸਨ।	1
ix) ਮਰਾਠਾ ਨੇਤਾ ਜਸਵੰਤ ਰਾਓ ਹੋਲਕਰ 1805 ਈ: ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਆਇਆ ਸੀ।	1

ਬਹੁਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

- x) ਭੀਮ ਚੰਦ ਕੌਣ ਸੀ? 1
ੳ) ਕਾਂਗੜਾ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਅ) ਕਹਿਲੂਰ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ
ੲ) ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਸ) ਗੁਲੇਰ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ

ਭਾਗ - ਅ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2. ਤਿੰਨ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

3 x10 =30

ਨੋਟ - ਕੋਈ ਦਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ:

- i) ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਰਬਤ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਮੁੱਖ ਲਾਭ ਹੋਏ? 3
ii) ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 3
iii) ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ? 3
iv) ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 3
v) ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਪੰਗਤ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 3
vi) ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 3
vii) ਉਦਾਸੀ ਮਤ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 3
viii) ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਕੌਣ ਸੀ? ਉਸਨੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ? 3
ix) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ? 3
x) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਕਦੋਂ, ਕਿੱਥੇ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ? 3
xi) ਮੀਰ ਮੰਨੂੰ ਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸਨ? 3
xii) ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਸਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 3
xiii) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਮੇਂ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ? 3
xiv) ਭੈਰੋਵਾਲ ਦੀ ਸੰਧੀ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 3
xv) ਦੂਜੇ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 3

ਭਾਗ-ੲ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3. ਪੰਜ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ।

5 x 7 =35

ਨੋਟ : ਕੋਈ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

- i) ਦੁਆਬ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪੰਜ ਦੁਆਬਿਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 5
ii) 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਦਸ਼ਾ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 5
iii) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਵੱਡੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ। 5
iv) ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 5
v) ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਭਾਲ ਕਿਸ ਨੇ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ? 5

- vi) ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਪੰਜ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਏ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 5
- vii) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਪੰਜ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕਿਹੜੇ ਸਨ? 5
- viii) ਮਿਸਲ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਮਿਸਲਾਂ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ? 5
- ix) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਸੀਮਾ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 5
- x) ਕੀ ਲਾਰਡ ਡਲਹੋਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੰਯੋਜਨ ਨਿਆਂ ਸੰਗਤ ਸੀ? ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 5

ਭਾਗ-ਸ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ-4: ਮਾਨਚਿੱਤਰ

10 + 5 = 15

(ੳ) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰੇਖਾ ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਯੁੱਧਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਓ। 10

(ਅ) ਹਰੇਕ ਸਥਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 10-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ। 5

ਜਾਂ

(ੳ) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰੇਖਾ ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੇ ਪੰਜ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਓ। 10

(ਅ) ਹਰੇਕ ਸਥਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 10-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ। 5

(Hindi Version)

- (i) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪਤਰ 4 ਭਾਗਾਂ (ਕ, ਖ, ਗ, ਘ) ਮੇਂ ਭਾਂਟਾ ਗਯਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਮੇਂ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਮੇਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈਂ। ਜਿਨਕੇ ਤਪ ਭਾਗ ਨਿਮਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ।
- (ii) ਭਾਗ-ਕ ਮੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨ. 1 ਕਸਤੁਨਿਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈਂ ਜਿਸ ਮੇਂ 1 ਅੰਕ ਵਾਲੇ 10 ਤਪ ਭਾਗ ਹੈਂ। ਇਸ ਭਾਗ ਕੇ ਸਭੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਲ ਕਰਨੇ ਹੈ।
- (iii) ਭਾਗ-ਖ ਮੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨ. 2 ਮੇਂ 3 ਅੰਕ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈਂ। ਜਿਸ ਮੇਂ ਸੇ ਕੋਓਂ 10 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਲ ਕਰਨੇ ਹੈਂ। ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਤੁਤਰ 35-40 ਸ਼ਬਦੋਂ ਮੇਂ ਦੇਂ।
- (iv) ਭਾਗ-ਗ ਮੇਂ 3 ਮੇਂ 5 ਅੰਕ ਵਾਲੇ 10 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈਂ। ਵਿਦਯਾਰਥੀ ਕੋਓਂ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਤੁਤਰ ਦੇ ਸਕਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਤੁਤਰ 100-150 ਸ਼ਬਦੋਂ ਮੇਂ ਦੇਂ। ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਅੰਕ ਕਾ ਹੈ।
- (v) ਭਾਗ-ਘ ਨਕਸ਼ੇ ਸੇ ਸਮਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ। ਕੁਲ 15 ਅੰਕ ਹੋਂਗੇ। 10 ਅੰਕ 5 ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਔਰ 5 ਅੰਕ ਤਨ ਸਥਾਨੋਂ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰਨੇ ਕੇ ਹੋਂਗੇ (10-15 ਸ਼ਬਦੋਂ ਮੇਂ)। ਨਕਸ਼ੇ ਮੇਂ 100% ਆਨੁਤਰਿਕ ਛੂਟ ਹੋਂਗੀ।

भाग - क

वस्तुनिष्ठ प्रश्न

1. एक - दो शब्दों वाले प्रश्न -

1 x 10 = 10

- i) सप्त सिंधु से क्या अभिप्राय है? 1
ii) गुरु गोबिन्द सिंह जी ने ज़फ़रनामा किस स्थान से लिखा था? 1
iii) बाबर कौन था? 1

खाली स्थान भरो : -

- iv) मुगल बादशाह _____ गुरु अमरदास जी को मिलने गोइंदवाल साहिब आया था। 1
v) श्री गुरु ग्रन्थ साहिब का संपादन _____ ने किया था। 1
vi) बाबा दीप सिंह का संबंध _____ मिसल के साथ है। 1

सही/ गलत

- vii) श्री हरिमन्दिर साहिब के पहले ग्रंथी बाबा बुद्धा जी थे। 1
viii) अहमदशाह अब्दाली ने भारत पर कुल छः हमले किए। 1
ix) मराठा नेता जसवंत राव होलकर 1805 ई. में पंजाब आया था। 1

सही उत्तर चुनें:

- ग) भीम चंद कौन था?
क) कांगड़ा का शासक ख) कहलूर का शासक
ग) श्रीनगर का शासक घ) गुलेर का शासक 1

भाग - ख

2. तीन -तीन अंकों वाले प्रश्न:

3 x10 =30

नोट:- कोई दस प्रश्न करें:

- i) हिमालय पर्वत के पंजाब को कौन -कौन से लाभ हुए? 3
ii) ज़फ़रनामा क्या है? इसके ऐतिहासिक महत्व का वर्णन करें। 3
iii) भाई गुरदास जी की वारों के बारे में आप क्या जानते हैं? 3
3
iv) पानीपत की पहली लड़ाई का संक्षिप्त वर्णन करो। 3
v) संगत और पंगत पर संक्षिप्त नोट लिखो। 3
vi) सिक्ख पंथ के विकास में गुरु अंगद देव जी द्वारा किए गए कार्यों का वर्णन करो। 3
vii) उदासी मत पर नोट लिखो। 3

viii)	पृथी चंद कौन था ? उसने गुरु अर्जन देव जी का विरोध क्यों किया ?	3
ix)	गुरु तेग बहादुर जी ने कश्मीरी पंडितों की सहायता क्यों की थी ?	3
x)	बन्दा सिंह बहादुर को कब, कहाँ और कैसे शहीद किया गया ?	3
xi)	मीर मन्नु की सिक्खों के विरुद्ध असफलता के कारणों का वर्णन करो।	3
xii)	नवाब कपूर सिंह कौन थे ? उनकी सफलताओं का वर्णन करो।	3
xiii)	महाराजा रणजीत सिंह के समय लाहौर शहर का प्रबन्ध किस प्रकार का था ?	3
xiv)	भैरोवाल की संधि पर नोट लिखो।	3
xv)	दूसरे ऐंग्लो-सिक्ख युद्ध के कोई तीन प्रभाव लिखो।	3

भाग-ग

5 x7 =35

नोट - कोई सात प्रश्न करें:

पाँच अंकों वाले प्रश्न:

i)	दोआब शब्द से क्या अभिप्राय है ? पाँच दोआबों का वर्णन करें।	
	5	
ii)	16वीं शताब्दी के आरंभिक समय के पंजाब के समाज की सामाजिक दशा का संक्षेप में वर्णन करो।	
	5	
iii)	गुरु अमरदास जी द्वारा सिक्ख धर्म के लिए किए गए पाँच महत्वपूर्ण कारणों का वर्णन करें।	5
iv)	अकाल तज्ज साहिब पर संक्षिप्त नोट लिखो।	5
v)	श्री गुरु तेग बहादुर जी की तलाश किसने और क्यों की ?	
vi)	खालसा पंथ की स्थापना के सिक्ख इतिहास में कौन से पाँच महत्वपूर्ण प्रभाव पड़े।	
vii)	बन्दा सिंह बहादुर की असफलताओं के पाँच प्रमुख कारणों का वर्णन करें।	5
viii)	मिसल शब्द से क्या अभिप्राय है ? मिसलों की उत्पत्ति के क्या कारण थे ?	5
ix)	महाराजा रणजीत सिंह की उत्तर-पश्चिमी सीमा सज्जन्धी नीति की पाँच विशेषताएँ लिखें।	5
x)	क्या लॉर्ड डलहौजी द्वारा पंजाब का संयोजन न्याय संगत था ? तर्क सहित विस्तारपूर्वक नोट लिखें।	5

भाग-घ

4. मानचित्र : 10 + 5 = 15
- i) दिये गए पंजाब के मानचित्र में गुरु गोबिन्द सिंह जी की युद्धों के पाँच स्थान दिखाये। 10
- i) दिखाए गए स्थानों की 20-25 शब्दों में व्याख्या भी करें। 5
- अथवा
- i) दिये गए पंजाब के मानचित्र में पहले ऐंग्लो सिक्ख युद्धों के पाँच स्थान दिखायें। 10
- ii) दिखाए गये हर एक स्थान की 20-25 शब्दों में व्याख्या करें। 5

English Version (Instructions for Question Paper)

These questions are divided into four parts (A, B,C, D) consisting four main questions with further sub-divisions, as given below:

Part A :- Question No. 1 is an Objective type question having 20 sub-parts All questions are compulsory.

Part B :- Question No. 2 has 10 sub-parts of 5 marks each. Answer the questions in about 25-30 words.

Part C :- Question No. 3 has eight (8) sub-parts of four marks of each. Answer any five (5) questions in about 50-60 words.

Part D : Question No. 4 is Map and Explanatory Notes of 15 marks. 10 marks for marking fine places in the map and 5 marks for explanatory notes. Each explanatory note should be written in about 10-15 words. There will be an internal choice in this question.

Part -A

Q.1 Objective Type Questions 1 x 10 = 10

One or Two words answer:

- i) What is meant by Sapta Sindhu? 1
- ii) At which place did Guru Gobind Singh ji write Zafarnama ? 1
- iii) Who was Babur? 1

Fill in the blanks :

- iv) Mughal Emperor ____ came to Goindwal Sahib to see Guru Amardas ji. 1
- v) Guru Granth Sahib was compiled by ____ 1
- vi) Baba Deep Singh Ji was related to _____ Misl. 1

Write True/ False :

- vii) Baba Buddha Ji was the first Head Granthi of Harmandir Sahib. **1**
viii) Ahmad Shah Abdali invaded India six times. **1**
ix) The maratha leader, Jaswant Rao Holkar came to Punjab in 1805 A.D. **1**

Multiple Choice Questions :

- x) Who was Bhim Chand
(a) Ruler of Knagra (b) Ruler of Kahlur
(c) Ruler of Srinagar (d) Ruler of Guler **1**

Part-B

2. Three marks questions:- 3 x 10 = 30

Note : Do any ten questions : -

- i) What were the main benefits of the Himalayas to Punjab? **3**
ii) What is Zafarnama ? What is its historical importance? **3**
iii) What do you know about Vars of Bhai Gurdas Ji ? **3**
iv) Write a brief note on the first battle of Panipat. **3**
v) Write a brief note on Sangat and Pangat. **3**
vi) Write about three important contributions done by Guru Angad Dev Ji for the development of Sikhism? **3**
vii) Write a short note on Udasi Sect. **3**
viii) Who was Prithi Chand? Why did he oppose Guru Arjan Dev ji? **3**
ix) Why did Guru Tegh Bahadur Ji help the Kashmiri Pandits . **3**
x) When, where and how was Banda Singh Bahadur martyred ? **3**
xi) What were the causes of the failure of Mir Mannu against the Sikhs ? **3**
xii) Who was Nawab Kapoor Singh ? Describe His achievements. **3**
xiii) How was the administration of the city of Lahore during the time of Maharaja Ranjit Singh. **3**
xiv) Write a note on the treaty of Bhairawal. **3**
xv) Explain the three effects of Second Anglo -Sikh war. **3**

Part C

3. Five Marks Questions: 5 x 7 = 35

Note : Do any seven questions.

- (i) What do you mean by Doab ? Give brief description of five Doabs. **5**
(ii) What do you know about social condition of Punjab in the beginning of the 16th century. **5**

- (iii) Give five contributions of Guru Amardas ji for the development of Sikhism. 5
- (iv) Write a short not on Akal Takhat Sahib. 5
- (v) Who discovered the ninth Guru Tegh Bahadur Ji and how? 5
- (vi) What was the five important effects of the creation of 'Khalsa' in Sikh history ? 5
- (vii) What were the five causes of success of Banda Singh Bahadur? 5
- (viii) What do you mean by the word Misl? What were the causes of origin of Sikh Misls? 5
- (ix) Describe the five features of North-West frontier policy of Maharaja Ranjit Singh? 5
- (x) Was the annexation of Punjab by Lord Dalhousie justified ? Give reasons. 5

Part D

- 4. Map :** **10+5=15**
- (a) On the given outline map of Punjab, show five battle places of Guru Gobind Singh Ji.
 - (b) Explain these battle places in about 20-25 words.
- Or
- (a) On the given outline map of Punjab, show the five battle places of first Anglo- Sikh war.
 - (b) Explain each battle place in about 10-15 words.